

Категоризация на неприятеля сибирски копринен молец (*Dendrolimus sibiricus*) за територията на Европейския съюз (ЕС)

Панелът по здраве на растенията на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) е извършил категоризация на неприятеля **сибирски копринен молец** (*Dendrolimus sibiricus*).

Dendrolimus sibiricus е включен като карантинен вредител в приложение I част А раздел I към Директива 2000/29/ЕО¹ на Съвета и не е известно да присъства в ЕС като вредител, който представлява риск.

Dendrolimus sibiricus е добре идентифициран и разпознаваем вид от разред Пеперуди (*Lepidoptera*), семейство *Lasiocampidae*. Неприятелят се идентифицира чрез

използване на таксономични ключове, разработени от Рожков (1963). Биологията му е добре проучена в естественият му ареал на разпространение - Североизточна Азия. Жизненият му цикъл (пълното развитие на едно поколение) варира от 2 до 3 години в зависимост от броя на дните с температура над 10° С (две годишен цикъл - при температурна сума от 1200 до 2000 дни с температура над 10°, при температурна сума над 2200 дни *Dendrolimus sibiricus* преминава в едногодишен

жизнен цикъл).

Dendrolimus sibiricus присъства в Русия (Централна Русия, Далечен Изток, Източен и Западен Сибир), Китай, Казахстан, Северна Корея (Корейската народно-демократична република), Южна Корея (Република Корея) и Монголия.

¹ Директива 2000/29/ЕО на Съвета от 8 май 2000 година относно защитните мерки срещу въвеждането в Общността на вредители по растенията или растителните продукти и срещу тяхното разпространение в Общността;

Приложение I Част А - вредители, чието въвеждане и разпространение във всички държави-членки е забранено; Раздел I - вредители, за които няма данни, че се срещат в някоя област на общността и които са от значение за цялата общност към Директива 2000/29/ЕО на Съвета.

Към настоящия момент видът отсъства от територията на ЕС и е включен в приложение I, част А, раздел I на Директива 2000/29/ЕО, като вредител, за който няма данни, да се среща в някоя област на общността, и въвеждането и разпространението му във всички държави-членки е забранено.

Dendrolimus sibiricus вреди по растителните видове от семейство борови (*Pinaceae*), основно по лиственица (*Larix spp.*), ела (*Abies spp.*), смърч (*Picea spp.*) и бор (*Pinus spp.*). Най-предпочитани гостоприемници за неприятеля са сибирската лиственица (*Larix sibirica*), сибирският кедров бор (*Pinus sibirica*) и сибирската ела (*Abies sibirica*).

Извън естествения си ареал *Dendrolimus sibiricus* има потенциала да се развива и върху други видове от сем. *Pinaceae*: кедр (*Cedrus*), дугласка (*Pseudotsuga*), *Tsuga*. Гостоприемници подходящи за развитието на вредителя са: европейската лиственица (*Larix decidua*), североамериканската дугласка (*Pseudotsuga menziesii*) и веймутовият бор (*Pinus strobus*). Средиземноморският атласки кедр (*Cedrus atlantica*), европейските бяла ела (*Abies alba*) и кавказка ела (*Abies nordmanniana*), североамериканската голяма ела (*Abies grandis*), обикновеният смърч на Норвегия (*Picea abies*) и ситковият смърч от Северна Америка (*Picea sitchensis*) също могат да бъдат подходящи гостоприемници за неприятеля.

При силно нападение, неприятелят е в състояние да обезлисти здрави дървета и да унищожи хиляди хектари гори.

Растенията гостоприемници на *Dendrolimus sibiricus* са разпространени на цялата територия на ЕС и като се има предвид климатичните сходства между сегашният район на разпространение на вредителя и някои климатични зони на територията на ЕС се предполага, че ако неприятелят навлезе в ЕС има потенциала да се установи и разпространи на територията му и да нанесе пагубни повреди на гостоприемниците.

Основният път за възможното навлизане на неприятеля на територията на ЕС е **чрез търговския обмен и движение на растенията гостоприемници, като растения за засаждане; отрязани клони или коледни дървета; отстранена кора и дървен материал, произхождащи от страните с установена зараза.** Този път е затворен чрез регулиране на *Dendrolimus sibiricus* с мерките посочени в приложение III част А (изисквания за внос на растения за засаждане, отрязани клони или коледни дървета), приложение IV-А-I 1.5 (специални изисквания за внос на дървен материал) и приложение IV-А-I 7.3 (специални изисквания за внос на отстранена кора) към Директива 2000/29 / ЕО на Съвета.

Друг път за разпространение на *Dendrolimus sibiricus*, след установяване на територията на ЕС, е **чрез летежа на възрастните, които могат да прелетят десетки километри (до 50 км)**. Този риск би могъл да бъде намален чрез провеждане на мониторинг и залагане на капани и феромони на границите на заразени и незаразени територии.

Методи за контрол на *Dendrolimus sibiricus*:

- Унищожаване на заразения материал чрез изгаряне или раздробяване / мулчиране;
- Поставяне на леплива лента на заразените дървета, за улавяне на ларвите, които се спускат към местата за презимуване;
- Въздушно третиране чрез химични или бактериални продукти за растителна защита (ПРЗ), когато регламентите и законодателството на страните го позволяват;
- Използване на естествени врагове (пълният им списък може да бъде намерен на САВИ (2018).
- Растенията предназначени за засаждане да произлизат от места чисти от неприятеля.

Несигурност

Dendrolimus sibiricus може да бъде объркан с *Dendrolimus pini*, ако се вземе

предвид само външната морфология. Видовете могат да бъдат разграничени чрез определяне на гениталиите на мъжките или чрез молекулните методи.

Историческите записи за движението на неприятелят на запад от Североизточна Азия са спорни.

Проучванията, свързани с климатичните условия за преживяване на *Dendrolimus sibiricus*, както и възможността да вреди са противоречиви, въпреки че дърветата гостоприемници са широко разпространени на територията на ЕС. Това налага проучванията да продължат и през зимния период, поради факта че презимуващата ларва остава жизнена в земята под постоянна снежна покривка.

Заклучение

Dendrolimus sibiricus отговаря на всички критерии, оценени от ЕОБХ, за да бъде разглеждан като карантинен вредител за територията на ЕС. В момента видът

отсъства от ЕС и не отговаря на критериите на ЕОБХ, за контролиран некарантинен вредител на Съюза.

Значение за България

Към този момент вредителят не присъства на територията на ЕС, включително и на България, и поради това е включен в приложение I част A раздел I към Директива 2000/29/ЕО като карантинен вредител за територията на ЕС. Предвид икономическото значение на вредите, причинени от *Dendrolimus sibiricus*, при внос в България би трябвало да се спазват фитосанитарните мерки за контрол на растенията гостоприемници - растения за засаждане; отрязани клони или коледни дървета; отстранена кора и дървен материал произхождащи от страните с установена зараза.

Източник:

Pest categorisation of *Dendrolimus sibiricus*; EFSA Journal 2018;16(6):5301
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.2903/j.efsa.2018.5301>

Снимки:

<https://www.forestryimages.org/browse/detail.cfm?imgnum=5444741>

<https://www.forestpests.org/vd/images/1335017-SMPT.jpg>

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига - <http://corhv.government.bg/>

Изготвил:

Татяна Величкова, главен експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

11.07.2018 г.